

มะกอก

ชื่ออื่นๆ บะกุก

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ยืนต้น ผลัดใบ สูง 15-25 เมตร ลำต้นกลม ตั้งตรง

เปลือกสีเทา หนา เรียบ เปลือก ใบ และผล มีกลิ่นหอม มีรูอากาศตามลำต้น เรือนยอดเป็นพุ่มกลม โปรง กิ่งอ่อนมีรอยแผลจากการหลุดร่วงของใบ

ใบ ประกอบแบบขนนก ปลายคี่ ชั้นเดียว เรียงแบบสลับ ใบย่อย 4-6 คู่ ออกเป็นคู่ๆ ตรงข้ามกัน หรือเยื้องกัน เล็กน้อย แผ่นใบรูปขอบขนาน กว้าง 3-4 เซนติเมตร ยาว 7-12 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเป็นติ่งแหลม ฐานใบมนเบี้ยว ขอบใบเรียบ ใบค่อนข้างนุ่ม ใบอ่อนสีน้ำตาลแดง เนื้อใบหนาเป็นมัน หลังใบเรียบเกลี้ยง ท้องใบเรียบ ก้านใบรวมยาว 12-16 เซนติเมตร

ดอกแยกเพศอยู่บนต้นเดียวกัน ออกเป็นช่อตามซอกใบ ดอกย่อยจำนวนมากขนาดเล็ก สีขาวครีม กลีบดอกรูปรี ปลายกลีบดอกแหลม ขนาดประมาณ 4 มิลลิเมตร ออกเป็นช่อแบบแยกแขนงที่ปลายกิ่งหรือซอกใบ กลีบเลี้ยง และกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบดอกสีขาว เกสรเพศผู้มี 10 อัน กลีบเลี้ยงเป็นรูปถ้วย ปลายแยกเป็น 5 แฉก

ผลสด มีเนื้อ ฉ่ำน้ำ รูปไข่ กว้าง 2.5-3 เซนติเมตร ยาว 3-5 เซนติเมตร ผลแก่สีเหลืองอมเขียว ถึงสีเหลืองอ่อน ประดับจุดสีเหลือง และดำ รสเปรี้ยวจัด เมล็ดเดี่ยว ใหญ่และแข็งมาก

ฤดูเก็บส่วนขยายพันธุ์ ฤดูหนาว

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง

การใช้ประโยชน์

ทางอาหาร ยอดอ่อนรับประทานเป็นผัก ผลรับประทานได้ ผลสุกนำมาใส่ส้มตำ น้ำพริก ยำ มีรสเปรี้ยว ฝาด เล็กน้อย

ทางยา ผล รสเปรี้ยวอมหวานเย็น เป็นยาฝาดสมาน แก่เลือดออกตามไรฟัน เนื่องจากมีวิตามินซีสูง แก่กระหายน้ำ ทำให้ชุ่มคอ แก่ธาตุพิการ แก่โรคขาดแคลเซียม เนื้อในผล แก่ธาตุพิการเพราะน้ำดีไม่ปกติ และกระเพาะอาหารพิการ แก่บิด ผล ใบ และเปลือกลำต้น แก่ร้อนใน ช่วยให้ชุ่มคอ แก่กระหายน้ำ แก่เลือดออกตามไรฟัน แก่หอบ

บำรุงธาตุ และแก้บิด **เปลือกลำต้น** รสฝาดเย็นเปรี้ยว ช่วยสมานแผล มีกลิ่นหอม ฝาดสมานและเป็นยาเย็น ใช้ในโรคท้องเสีย และโรคที่เกี่ยวกับลำไส้ แก้บิดปวดมวน ระบายอาเจียน ดับพิษกาฬ แกัรร้อนใน แกัสะอึก **ยางจากต้น** มีลักษณะใส สีน้ำตาลปนแดง ไม่ละลายน้ำ แต่จะเกิดเป็นเมือก ใช้ติดของ และทำให้เยื่อเมือก อ่อนนุ่ม **เปลือกต้นและแก่น** เป็นยาแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ **ใบ** รสฝาดเปรี้ยว แก้ปวดท้อง **น้ำคั้นจากใบ** หยอดแก้ปวดหู แกัหูอักเสบ **ใบ** มีกลิ่นหอม รสเปรี้ยว และฝาดสมาน เป็นผักจิ้ม และแต่งกลิ่นอาหาร **เมล็ด** เผาไฟแช่น้ำดื่ม รสเย็น แกัรร้อนใน สุม แกัหอบ แกัสะอึก **ราก** รสฝาดเย็น แกัรร้อนใน ระบายน้ำ ทำให้ชุ่มคอ ขับปัสสาวะ **สารสกัดเมล็ด** ด้วยแอลกอฮอล์ ไม่มีฤทธิ์ลดไข้ ลดการบีบตัวของลำไส้ หรือลดความดันโลหิตในสัตว์ทดลอง

ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ใช้ **ใบ** เคี้ยวกินแก้ท้องเสีย

* ที่มาของข้อมูล

* คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.(ม.ป.ป). มะกอก.

